

מסורת הש"ס

א) פירוש סס המשיר את השעור, (ב) [מנחות עג:], (ג) [מגינה ד. כריתות יז:], (ד) [נזקין סג:], (ה) ערכין ה: (ו) קדושין ית. ומוסיק שם אלא מהכא כי לבני לוט], (ז) צ"ל מגינה ד. ח. [במדבר ו], (ט) צ"ל נדרים, (י) צ"ל מגינה דף ד.].

תורה אור השלם

1. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפלא לגדר נדר נזיר להזיר לך:

במדבר ו ב
איש כי ידר נדר לך או השבע בשבע לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל הוצא מפיו יעשה:
במדבר ז ג
3. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש כי יפלא נדר בערבך נקשתי לך: ויקרא כו ב
4. לאביו ולאמו לאחיו ולאחותו לא ישקא לקה במתם כי נזר אלהיו על ראשו:
במדבר ו ז
5. אל תהגר גם כי לא אתן לבם מארצם עד מדרך פני גרגי כי ירושה לעשור נתתי את הר שעים:
דברים ב ה

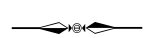
נוסחת הריב"ן

א] מיר טומא והוא מנודע אין מגלחתינו
עולין סי':
זריקת דמים: [ג] אטון: [ד] לנעמה: [ה] מירות דטהרה: [ו] ושמועה: [ז] וגו'
לכרזות את העבדים כי והשאל ליתא: [ח] עובד כוכבים א"ע: [ט] מיטע ליתנה בתורת מיר כו' שהוא תורת מיר: [י] כבוי כחז כאן גליון מי מחיי כנד כלומר קרא ללאצו לא משמעת שיהא זקוק לכדוד אצל לעיל לא פריך מי מחיי אצוי המורישו דהא פשוטא דעיקר אז הוי לענין ירושה:
חמוץ עכ"ל:

הגהות הב"ח

א) גמ' והואיל ואין נפשו: (ב) רש"י ד"ה חומר וכו' דכיון שדירה שמוע: (ג) ד"ה יטל לא וכו' ערך עובד כוכבים זה עלי וכו' דכדכיו כלום ת"ל איש כי יפלא כל"ל וחיותו או אשה נמחק: (ד) בא"ד והבא נמי וכו' ולא עובדי כוכבים איתנהו הכא איש: (ה) ד"ה אלא אימא הכי לאביו ולאמו נמי שמוחזר:

מוסף רש"י

ת"ל איש. איש שמעט כל דהו (ערכין ה.).

שני נזירים

חני רבי חייא. אַטומא והוא מנודע אין עולין לו לכאן ולכאן לפי שזה לפני ביאת מים חה לאחר ביאת מים. מיר טהור והוא מנודע נמי אין עולין לו לכאן ולכאן שמנודע מגלח לפני זוזריקה וזיר טהור לאחר זריקת דמים: **בעי רמי בר חמא הני ארבע תגלחיות**. דקאמר עלה

תני רבי חייא זה לפני ביאת מים (חיים) וזה לאחר ביאת מים זה לפני זריקת דמים וזה לאחר זריקת דמים: שתגלחת הנגע וכו': בעי רמי בר חמא הני ארבע תגלחיות דקאמר משום מצוה או משום אעבורי שיער טומאה למאי נפקא מינה לעבורי ^אבנשא אי אמרת משום מצוה לעבורי בנשא לא ואי אמרת משום אעבורי שיער טומאה אפילו סכיה נשא נמי מאי אמר רבא ת"ש ומוגלח ארבע תגלחיות אי סלקא דעתך משום עבורי שיער טומאה אפילו בשלש נמי סגיא ליה שמע מינה משום מצוה שמע מינה:

הדרן עלך שני נזירים

הכותים א"ין להם נזירות יגשים ועבדים יש להן נזירות חומר בנשים מבעבדים ישהוא כופה את עבדו יואינו כופה את אשתו: **גמ'** קתני הכותים אין להם נזירות מנא הני מילי דתנו רבנן ^אידבר אל בני ישראל ולא לעובדי כוכבים ואמרת אליהם לרבות את העבדים למה לי קרא האמרת ^אהכל מצוה שהאשה חייבת בה עבד חייב בה אמר רבא שאני הכא ^אדאמר קרא ^אלאסור איסר על נפשו במי שנפשו קנויה לו יצא עבד שאין נפשו קנויה לו ^אהואיל ואין נפשו קנויה לו אימא גבי נזיר נמי לא קמשמע לן אמר מר דבר אל בני ישראל ולא לעובדי כוכבים וכל היכא דכתיב ישראל עובדי כוכבים לא והא גבי ערכין דכתיב ^אדבר אל בני ישראל ^אותניא בני ישראל מעריבין ואין העובדי כוכבים מעריבין יכול לא יהו גערכין ית"ל איש שאני הכא דאמר קרא ^אלאביו ולאמו לא יטמא במי שיש לו אב יצא עובד כוכבים שאין לו אב למאי אילימא לענין ירושה ^אוהא"ר חייא בר אבין א"ר יוחנן יעובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה שנאמר ^אכי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר אלא במי שמוזהר על כיבוד אביו מי כתיב כבוד אביך גבי נזיר אלא אמר קרא לאביו ולאמו לא יטמא במי שיש לו טומאה יצא

תלמוד לומר איש. או אשה כי יפילא נדר בערבך נפשות לה' דאיתנהו בכלל ערך ונותן ערכו כפי שנותני של עובד כוכבים ^אה הכא נמי גבי מירות ליהוו עובדי כוכבים תמורת מירות דאס אינן מירין להציא קרבן דכתיב בני ישראל ולא עובדי כוכבים ליתנהו בזה איש דליהוו מירים אצל לא מציאין קרבן כדלקמן: **שאי הכא**. גבי מיר טומא שאינו תמורת מיר כלל דלומר קרא לאציו ולאמו לא יטמא במי שיש לו אב דיצר הכחז שהוא חייב תמורת מיר: **יאל עובד כוכבים שאין לו אב**. דאין אבות לעובד כוכבים: **למאי הלכנא**. אמרת דאין אבות לעובד כוכבים: **אילימא לענין ירושה כו'** כי ירושה לעשו נתתי את הר שעיר. להוריסה לבניו אלאמא דאית אבות לעובד כוכבים לענין ירושה: **אלא**. אימא הכי ^אה לאמו ולאציו במי שמוחזר על כיבוד אציו בא לך הכחז לומר שלא יטמא בשביל מירות שעליו ועובד כוכבים הואיל ואינו צבייוד אציו אין מירות חלה עליו: ^א

נדרים ונדבות כישראל אם נדר בניור אין עליו תורת נזיר ואין מקבלין ממנו קרבנות נזיר להקריבם ואם בא לימלך אם מותר לשנות ולטמא למתים מתירים לו: שהוא כופה את עבדו כופהו לשנות וין ואינו כופה את אשתו לשנות אם לא שאמר בלי הפרה: (ג) הפרה: שהוא מפיר את נדרי אשתו ואינו מפיר את נדרי עבדו אע"פ שכופהו לשנות וין הנדר מיהו קיים ואם נשתחרר משלים את הנזירות ולא נהירא הך פירושא דהיינו סיפא הפר לאשתו ודאי עולמית אם לא שנאמר דפרושי קא מפרש ונראה לפרש שהוא מפיר נדרי אשתו ואף אם נתרצה אחר ההפרשה שתקיים את נדרה אין עליה תורת נזיר שכבר נתבטל הנדר ובעבדים אף אם כפהו לשנות וין אם רוצה האדון אח"כ שיקיים נזירותו צריך לקיימו. הפר לעבדו לאו דוקא אלא שכפהו לשנות וין: עבר מכנגד מניו שברח בגמרא מפרש טעמא: **גמ'** דבר אל בני ישראל בנזיר כתיב ולא עובדי כוכבים: הא אמרת כל מצוה שהאשה חייבת וכו' דגמרי' לה לה מאשה: שאני הכא דאמר קרא לאסור אסר על נפשו ואע"ג דהאי קרא בנדרים כתיב בפ"ק דנדרים מקשינן נזירות מלנדור נדר נזיר להזיר: ולא העובדי כוכבים מעריבין שאם אמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי לא מחייב יכול לא יהו נערכים אם אמר ישראל ערך עובד כוכבים זה עלי ת"ל איש הכא נמי גבי נזיר אימא אחי מיעוט דאין העובדי כוכבים נדרים ומביאן קרבן כישראל ואהני ריבויא דאיש שיש עליהם תורת נזיר שלא לשנות ולטמא למתים: יצא עובד כוכבים שאין לו אב הלכך אינו בחתרת נזיר לין ולטמא למתים הלכך ליכא למדרש הכא איש לרבו. ותמיה לי לבני ישראל למה לי דליכא למימר דמהאי קרא לא שמעין אלא וין וטומאת מתים ואתא בני ישראל למעוטי מקרבנות דלא הוה מסתבר שיביא קרבנות נזיר הואיל ואין עליו תורת נזיר כלל ועוד אי מצוי למדרש האי קרא לחצאין אכתי ניכא מי שאין לו אב בטמא למתים ומאיש נרבה שאסור לשנות וין אלא ודאי האי קרא ליכא למידרשה לחצאין וג"ל דמהאי קרא לא הוה שמעין מידי אי לאו כתיב בני ישראל אלא בחר דכתיב בני ישראל אחי הך דרשא לאפוקי מרבייא דאיש: שנאמר ירושה לעשו נתתי את הר שעיר נתן לו להורישו לבניו. מי כתיב כבוד אב לענין נזיר ולעיל לא פריך מי

סא.

תא שמע ומגלח ארבע תגלחיות ש"פ משום מצוה ש"פ. יש מפרשים דדייק מדכולל אותם ציחד א"כ דמיין אהדדי וכולהו בתער אף השלישית שהיא לספק מיר טמא גם יש בספרים כתוב ואי ס"ד משום עיצורי טומאה אפילו בג' נמי סגי וקשיא לן מאי מייתי והלא ככל התגלחיות יש להסתפק אי צמנודע או בנזיר טהור אף בשלישית ושמה י"ל דאע"ג דבתגלחת שליטת איכא לספוקי תגלחת צמירי טהור שהיא זריכה תער מ"מ אס לא היתה תגלחת טומאה זריכה תער משום ספק דמיר טהור לא היה^א צריך גילוח שהרי עדיין לא היה מותר לשמות ציין:

הדרן עלך שני נזירים

הכותים א"ין להם נזירות. ואין קרבנ קרב אף על גב דמקבלין מהם נדרים ונדבות ובגמרא מפרש מנלן: **נשים ועבדים** יש להן נזירות. בגמרא מרצה להן: **כופה את עבדו**. שמושה על מירותו בגמרא מפרש טעמא:

מנהגי מ"ר. דעובדי כוכבים אין להם מירות הלא כשאר נדרים דינן כישראל כדכתיב איש איש לרבות עובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישראל והכא נמי נדר הוא: **ךת"ף דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפלא אנדור נדר נזיר להזיר דה' וגו'** בני ישראל **ולא עובדי כוכבים**. שאס קצלו מירות אינו כלום ומומחין לשמות ציין ואין מציאין קרבנות מירות עליהם: למה לי קרא לרבות לעבדים והא אמרינן כל מלוה שאשה חייבת עבד חייב בה. כלומר הא קיימא לן הכי וצפ"ק ^אדקדושין (דף גג.) ילפינן לה: **שאני הכא דקאמר קרא לאסור איסר על נפשו מי שנפשו קנויה לו יצא עבד**. ואע"ג דלכתיב לגבי נדרים מ"מ צפ"ק דנדרים (דף ג.) מקשינן מירות לנדרים מלנדור נדר מיר להזיר: **והא גבי ערבין דכתיב בני ישראל ותניא בני ישראל מעריבין**. לומר ערכי עלי או ערך פלוני עלי: ואין העובדי כוכבים מעריבין. אף כי נודרים נדרים ונדבות כישראל: יכול לא יהו נערכים. אס אמר ישראל ערך עובד כוכבים עלי: ת"ל איש. והכא נמי גבי מיר נימא דהאי מיעוטא דעני ישראל לומר בני ישראל נודרים ומצינא קרבן אצל העובדי כוכבים אין נודרים ומצינאס קרבן יכול לא יהו נודרים כלל

לאסור ציין ובטומאה ת"ל איש דהכי נמי אמר הש"ס בצמקן: **למאי אילימא לענין ירושה**. דסתם מקום שנאמר כו אב לענין ירושה קרוי אציו: **למי שמוזהר על כיבוד אב**. אצל עובד כוכבים לא מוחזר: **למידי** [בנזיר כנד] אצין כתיב ולעיל כי קאמר לענין ירושה לא פריך הכי דסתם אב נקרא אב לענין ירושה:

ודלמא

עובד אבות לעובד אבות לעשו נתתי את הר שעיר. להוריסה לבניו אלאמא דאית אבות לעובד כוכבים לענין ירושה: **אלא**. אימא הכי ^אה לאמו ולאציו במי שמוחזר על כיבוד אציו בא לך הכחז לומר שלא יטמא בשביל מירות חלה עליו: ^א

יאל

עין משפט גר מצוה

א א מיי פ"ב מהלכות מירות הלכה טו:
ב ב מיי שם הלכה ח [ונכחלא"] צפסקין נדרים פ"י סימן ין:
ג ג מיי שם הלכה יח:
ד ד טוש"ע י"ד סימן רלד סעיף לט:
ה ה מיי פ"ב מה' חגיגה ה"א טוש"ע י"ד סימן רסו סעיף יז:
ו ו ז מיי פ"א מה' חגיגה ע"ב הלכה ו סמג עשן קבח:
ז ז מיי פ"ו מהלכות מילות הלכה ט סמג עשין ז טוש"ע ח"מ סי' רפג סעיף א:

הגהות התוספות

1. צ"ל בתגלחת מיר.
2. צ"י יהיה.
3. צ"י הנוים וכן בסוליה פירקון.
וכן כיוצ מקומות שגס"ס ששכר עב"ס או כותי הוא משליטת יד המבקר וצ"ל גוי.
4. צ"ל נזירים.

פי' הרא"ש

הני ד' תגלחיות דאמרי' משום מצוה כלומר כולהו משום מצוה דאפילו טמא ודאי ומוחלט ודאי היו כולן צריכין תער אפילו תגלחת שלישית שהיה משום טומאה: או משום אעבורי שער שיעברי ממנו שער שהי"ל בשעה שנטמא ובעבורי נשא סגי. וה"ה דמכביא ליה לכל תגלחת נזיר טמא וצ"ל דא"צ סגי ליה בעבורי נשא צריך לגלח מקצת ראשו בתער או במספרים שאם היה סך נשא כל ראשו תו לא הדר רבי כדמשמע פ' החובל ולא מצוי למעבד תו תגלחת שניה של טהרה וק"ל דמסתברא דאפילו נזיר טהור מצוי לעבורי שער בנשא רק שישיר ב' שערות וצ"ל דהתיי וגונו נשא ניתוח יש נשא שהשער צומח אח"כ. ואע"ג דבס"פ ג' מינין [אמרין] דבע"י תער דגמרי' ליה מנזיר טהור הכי נמי סלקא סוגיא דשמעתין הכי רמי בר חמא הוה מספקא ליה דאף שני מלוח ד' תגלחת ואי אמרינן משום עבורי נשא א' ב' ג' סגי מעבר עביר שער שהי"ל בשעה שנטמא ואע"ג דבתגלחת שלישית איכא לספוקי נמי בתגלחת [נזיר] טהור שהיה צריכה תער מכל מקום אם לא היתה תגלחת טומאה צריכה תער משום ספק נזיר טהור לא היתה צריכה גילוח שהרי עדיין לא יתא מותר לשנות וין ולטמא למתים אלא ש"מ שאף תגלחת נזיר טמא משום מצוה וצרי' תער: **סליק פריקא**

פ"ט העובדי כוכבים אין להם נזירות אע"פ שעובדי כוכבים נזירין

את שמו לשנות אם לא שאמר בלי הפרה: (ג) הפרה: שהוא מפיר את נדרי אשתו ואינו מפיר את נדרי עבדו אע"פ שכופהו לשנות וין הנדר מיהו קיים ואם נשתחרר משלים את הנזירות ולא נהירא הך פירושא דהיינו סיפא הפר לאשתו ודאי עולמית אם לא שנאמר דפרושי קא מפרש ונראה לפרש שהוא מפיר נדרי אשתו ואף אם נתרצה אחר ההפרשה שתקיים את נדרה אין עליה תורת נזיר שכבר נתבטל הנדר ובעבדים אף אם כפהו לשנות וין אם רוצה האדון אח"כ שיקיים נזירותו צריך לקיימו. הפר לעבדו לאו דוקא אלא שכפהו לשנות וין: עבר מכנגד מניו שברח בגמרא מפרש טעמא: **גמ'** דבר אל בני ישראל בנזיר כתיב ולא עובדי כוכבים: הא אמרת כל מצוה שהאשה חייבת וכו' דגמרי' לה לה מאשה: שאני הכא דאמר קרא לאסור אסר על נפשו ואע"ג דהאי קרא בנדרים כתיב בפ"ק דנדרים מקשינן נזירות מלנדור נדר נזיר להזיר: ולא העובדי כוכבים מעריבין שאם אמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי לא מחייב יכול לא יהו נערכים אם אמר ישראל ערך עובד כוכבים זה עלי ת"ל איש הכא נמי גבי נזיר אימא אחי מיעוט דאין העובדי כוכבים נדרים ומביאן קרבן כישראל ואהני ריבויא דאיש שיש עליהם תורת נזיר שלא לשנות ולטמא למתים: יצא עובד כוכבים שאין לו אב הלכך אינו בחתרת נזיר לין ולטמא למתים הלכך ליכא למדרש הכא איש לרבו. ותמיה לי לבני ישראל למה לי דליכא למימר דמהאי קרא לא שמעין אלא וין וטומאת מתים ואתא בני ישראל למעוטי מקרבנות דלא הוה מסתבר שיביא קרבנות נזיר הואיל ואין עליו תורת נזיר כלל ועוד אי מצוי למדרש האי קרא לחצאין אכתי ניכא מי שאין לו אב בטמא למתים ומאיש נרבה שאסור לשנות וין אלא ודאי האי קרא ליכא למידרשה לחצאין וג"ל דמהאי קרא לא הוה שמעין מידי אי לאו כתיב בני ישראל אלא בחר דכתיב בני ישראל אחי הך דרשא לאפוקי מרבייא דאיש: שנאמר ירושה לעשו נתתי את הר שעיר נתן לו להורישו לבניו. מי כתיב כבוד אב לענין נזיר ולעיל לא פריך מי

^[1] נראה דצ"ל משום עבורי שער ש"פ תגלחות סגי דבתגלחת סגי נמי לעצורי שער שהי"ל בשעה שנטמא וכו': (ג) צ"י בתגלחת מיר קרבן טו ע"פ